

Spor Seyircilerinin Sözel ve Fiziksel Zorbalık Davranışları ile Empati Düzeyleri Arasındaki İlişki

Zeynep AKYÜREK^{1*}, Serhat TURAN², Mehmet Bayram KARAKEÇİLİ³

¹Balıkesir Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir.

²Balıkesir Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Balıkesir.

³Serbest Araştırmacı, Balıkesir.

Gönderi Tarihi: 23.12.2025

Kabul Tarihi: 26.08.2026

Yayın Tarihi: 30.08.2026

Öz: Bu araştırma, spor seyircilerinin sözel ve fiziksel zorbalık eğilimleri ile empati düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmaya spor müsabakaları seyircisi olan 113'ü (%37.4) kadın, 189'u (%62.6) erkek olmak üzere toplam 302 katılımcı dahil edilmiştir. Veriler Demografik Bilgi Formu, Empati Düzeyi Belirleme Ölçeği ve Spor Seyircisinin Sözel ve Fiziksel Zorbalık Davranışları Ölçeği kullanılarak elde edilmiştir. Değişkenler arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla Pearson korelasyon analizi, empati düzeyinin sözel ve fiziksel zorbalık davranışlarına etkisini belirlemek amacıyla regresyon analizi kullanılmıştır. Pearson korelasyon analizi sonuçlarına göre, sözel ve fiziksel zorbalık davranışları ile empati düzeyleri arasında anlamlı ve negatif yönde ilişki olduğu belirlenmiştir. Sözel zorbalık ile empati arasında orta düzeyde, fiziksel zorbalık ile empati arasında ise orta düzeyin üzerinde ilişki tespit edilmiştir. Regresyon sonuçlarına göre, empati düzeyinin sözel zorbalık davranışlarını anlamlı ve negatif yönde yordadığı ve toplam varyansın %12.4'ünü, fiziksel zorbalık davranışlarının ise %22.0'sini açıkladığı belirlenmiştir. Bu bulgular, empati düzeyinin sözel zorbalık üzerinde sınırlı, fiziksel zorbalık üzerinde ise daha yüksek düzeyde açıklayıcı etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Sonuç olarak, spor seyircilerinin empati düzeylerinin sözel ve fiziksel zorbalık davranışlarını azaltmada önemli bir etken olabileceği söylenebilir. Araştırma bulguları mevcut örneklem grubu ile sınırlıdır.

Anahtar Kelimeler: Spor Seyircileri, Empati, Sözel Zorbalık, Fiziksel Zorbalık

The Relationship Between Verbal and Physical Bullying Behaviors and Empathy Levels of Sports Spectators

Abstract: This study was conducted to determine the relationship between sports spectators' verbal and physical bullying tendencies and their levels of empathy. A correlational survey model was employed in the study. The study included a total of 302 sports spectators, of whom 113 (37.4%) were female and 189 (62.6%) were male. Data were collected using the Demographic Information Form, the Empathy Level Determination Scale, and the Verbal and Physical Bullying Behaviors of Sports Spectators Scale. Pearson correlation analysis was used to determine the relationships between the variables, while regression analysis was performed to examine the effect of empathy levels on verbal and physical bullying behaviors. The results of the Pearson correlation analysis revealed significant negative relationships between empathy levels and both verbal and physical bullying behaviors. A moderate relationship was found between empathy and verbal bullying, whereas the relationship between empathy and physical bullying was above the moderate level. Regression analysis indicated that empathy level significantly and negatively predicted verbal bullying behaviors, explaining 12.4% of the total variance, and physical bullying behaviors, explaining 22.0% of the total variance. These findings indicate that empathy level has a limited explanatory effect on verbal bullying but a relatively greater explanatory effect on physical bullying. In conclusion, sports spectators' empathy levels may play an important role in reducing verbal and physical bullying behaviors. The findings of the study are limited to the current sample.

Keywords: Sports Spectators, Empathy, Verbal Bullying, Physical Bullying

* Sorumlu yazar: Zeynep Akyürek, zzeynepakyurek@gmail.com

GİRİŞ

Spor, bireyin fiziksel, psikolojik ve sosyal gelişimine katkı sağlayarak farklı inanç ve düşüncelere sahip insanlarla etkileşimini mümkün kılan güçlü bir toplumsal etkinlik alanıdır (Akpınar ve ark., 2015). Ancak sporun bu birleştirici gücü zaman zaman saldırganlık, sportmenlik dışı davranışlar, şiddet ve zorbalık eğilimiyle gölgelenmektedir (Karaca, 2019). Tribünlerde ya da dijital platformlarda spor seyircileri tarafından sergilenen sözel ve fiziksel zorbalık davranışları sporun temel değerleriyle çelişen bir toplumsal sorun olarak öne çıkmaktadır (Garzan, 2009). Bu olumsuz davranışların altında yatan temel etkenlerden biri ise empati eksikliğidir. Seyircilerin sözel ve fiziksel zorbalık eğilimleriyle empati düzeyleri nasıl bir ilişki içerisindedir? Bu soru spor kültürünün dönüşümünü anlamak ve sağlıklı bir spor ortamı oluşturmak açısından kritik öneme sahiptir.

Seyirciler, bir spor etkinliğini izleyenden ziyade bu etkinlikteki ruh halini şekillendiren aktif birer katılımcıdır (Şanlı, 2014). Spor ortamında seyirciler, karşılaşmayı takip eden pasif bireyler değil atmosferin duygusal yoğunluğunu ve sosyal etkileşim biçimlerini şekillendiren önemli aktörlerdir (Guo ve ark., 2024). Sergiledikleri davranışlar, müsabakanın genel atmosferini belirleyebildiği gibi sporcuların motivasyonu, hakem kararları ve tribündeki diğer bireylerin tutumları üzerinde de etkili olabilmektedir (Leitner ve Richlan, 2021; Pettersson-Lidbom ve Priks, 2010; Scoppa, 2021). Bu nedenle seyirci davranışlarının olumlu ya da olumsuz yönleri, spor ortamının niteliğini doğrudan etkileyebilir. Özellikle müsabaka esnasında ortaya çıkan coşku, baskı veya protesto gibi tepkiler bu etkinin somut göstergeleri arasında yer almaktadır. Tribünlerdeki coşku ya da protestolar, bazen sporun ruhunu yansıtan unsurlar olurken bazen ise zorbalık gibi olumsuz davranışların ortaya çıkmasına yol açmaktadır (Demirkan, 2003). Bu bağlamda seyirci davranışları sporun toplumsal rolünü, değerlerini ve kültürünü doğrudan etkilemektedir (Dikici, 2008). Empati eksikliği, bu tür olumsuz davranışların temel nedenlerinden biri olarak görülmektedir (Byrne, 1994; Nansel ve ark., 2001). Empati, bireyin başka bir kişinin duygu, düşünce ve yaşantılarını anlayabilmesi ve bu yaşantılara uygun duygusal tepkiler geliştirebilmesi olarak tanımlanmaktadır (Ersoy ve Köşger, 2016). Bilişsel, duygusal ve sosyal beceri boyutlarından oluşan bu çok boyutlu yapı (Kaya ve Çolakoğlu, 2015), bireyin karşı tarafın bakış açısını anlamasını, duygularını hissedebilmesini ve kişilerarası etkileşimlerde daha uygun davranışlar sergilemesini desteklemektedir (Decety ve Jackson, 2004). Empati, bireyler arasında anlayış, hoşgörü ve olumlu sosyal ilişkilerin gelişmesine katkı sağlayan önemli bir faktördür (Özmen ve Hanımoğlu, 2023). Buna karşılık, seyircilerin düşük empati düzeyleri agresif ve hoşgörüsüz tutumların ortaya çıkmasına zemin hazırlayabilmektedir (Jolliffe ve Farrington, 2011). Bu doğrultuda, spor kültürünün sağlıklı biçimde gelişebilmesi için empati becerilerinin desteklenmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Öte yandan, empati düzeyindeki yetersizlik zorbalık davranışlarının ortaya çıkışını kolaylaştırabilmektedir.

Zorbalık, bir birey ya da grubun başka bir bireye kasıtlı olarak zarar verici davranışlar sergilemesi olarak tanımlanmaktadır (Méndez ve ark., 2019). Bu bağlamda sözel zorbalık; hakaret, aşağılama, tehdit ve dışlayıcı söylemleri içerirken (Bolden, 2024), fiziksel zorbalık ise itme, vurma, nesne fırlatma veya fiziksel zarar verme davranışlarını kapsamaktadır (Aslan ve Polat, 2023). Spor karşılaşmalarında yaşanan seyirci şiddeti fiziksel ve sözel zorbalık

biçimlerinde de giderek artış göstermekte ve bu durum, sporun psikolojik boyutuna yönelik araştırmaları öncelikli hale getirmiştir (Doğar ve Karaca, 2019; Karaca, 2019; Kaya, 2024; Wann ve ark., 2015). Seyirci kimliğiyle özdeşleşme, grup dinamikleri ve duygusal taşmalar özellikle empati yoksunluğu ile birleştiğinde zorbalık davranışlarının daha sık gözlemlenmesine neden olabilmektedir (Karataş ve Öztürk, 2009; Koç, 2006; Nansel ve ark., 2001; Smokowski ve Kopasz, 2005).

Empati ile zorbalık arasındaki ilişki çeşitli kuramsal yaklaşımlar çerçevesinde açıklanabilmektedir. Batson (1991) tarafından geliştirilen Empati-Altruizm Hipotezi, bireyin karşısındaki kişinin duygu ve yaşantılarını empatik biçimde değerlendirmesinin prososyal davranışları artırırken zarar verici davranışları azaltabildiğini ileri sürmektedir. Bunun yanında Sosyal Kimlik Kuramı, bireylerin ait oldukları gruplar üzerinden kimlik geliştirdiklerini ve grup aidiyetinin davranışlarını şekillendirdiğini vurgulamaktadır (Tajfel, 1978; Tajfel ve Turner, 1979). Spor ortamında grup aidiyetinin güçlenmesi, “biz” ve “onlar” ayrımını keskinleştirerek dış gruba yönelik önyargı, dışlama ve saldırgan eğilimleri artırabilmektedir. Bu doğrultuda empati düzeyinin düşüklüğü ile grup temelli zorbalık davranışlarının artışı arasında kuramsal bir ilişki olduğu söylenebilir.

Alanyazında spor seyirciliği bağlamında şiddet ve zorbalık davranışlarını açıklamaya yönelik pek çok çalışma olmasına rağmen (Kalina ve ark., 2025; Karaca, 2019; Özcan ve ark., 2024; Sivakcigil, 2019; Türkmen ve ark., 2013), bu davranışların empati düzeyleriyle ilişkisi büyük ölçüde göz ardı edilmiştir. Bu bağlamda, spor seyircilerinin sergiledikleri sözel ve fiziksel zorbalık davranışları ile empati düzeyleri arasındaki ilişkinin araştırılması alanyazındaki önemli bir boşluğu dolduracak ve seyirci davranışlarının daha bütüncül bir yaklaşımla anlaşılmasına katkı sağlayacaktır.

Bu bağlamda, bu çalışma spor seyircilerinin sergiledikleri sözel ve fiziksel zorbalık davranışları ile empati düzeyleri arasındaki ilişkiyi anlamayı amaçlamaktadır. Akademik açıdan seyirci davranışları bağlamında empati kavramının özgün bir bakış açısıyla ele alınması ilgili alandaki teorik bilgi birikimini genişleterek literatürdeki eksikliklerin giderilmesine katkı sunmakta ve ileride yürütülecek çalışmalara temel oluşturabilecek nitelik taşımaktadır. Uygulamada ise elde edilen bulgular, spor organizasyonlarında şiddet ve ayrımcılıkla mücadele politikalarının geliştirilmesi, seyirci eğitimi programlarının yapılandırılması ve etik tribün kültürünün inşası açısından yol gösterici olacaktır. Bu doğrultuda araştırmada şu sorulara yanıt aranmıştır:

- Spor seyircilerinin empati düzeyleri ile sözel ve fiziksel zorbalık davranışları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Empati düzeyi, spor seyircilerinin sözel ve fiziksel zorbalık davranışlarının anlamlı bir yordayıcısı mıdır?

METOT

Araştırma Modeli: Bu araştırmanın temel amacı, spor müsabakalarını izleyen bireylerin empati düzeyleri ile sözel ve fiziksel zorbalık eğilimleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu amaç doğrultusunda, nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Bu model, birden fazla değişken arasındaki ilişkilerin belirlenmesinde yaygın olarak tercih edilen bir desendir (Karasar, 2020).

Evren-Örneklem: Araştırmanın örneklemini, Balıkesir ilinde spor karşılaşmalarını izleyen toplam 302 birey oluşturmaktadır. Katılımcıların 113'ü (%37,4) kadın, 189'u (%62,6) ise erkektir. Veriler, Google Form aracılığıyla çevrim içi olarak toplanmış, katılımcılara sosyal medya platformları ve spor toplulukları üzerinden ulaşılmış ve veri toplama süreci gönüllülük esasına dayalı olarak yürütülmüştür. Katılımcı seçiminde kolay ulaşılabilir bireyler esas alınmış ve bu doğrultuda kolayda örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Bu örnekleme yöntemi, veri toplama sürecinde zaman ve maliyet açısından sağladığı avantajlar nedeniyle literatürde sıkça kullanılmaktadır (Karagöz, 2021). Bryman ve Cramer'ın (2002) önerisine göre, bir ölçek kullanıldığında, örneklem büyüklüğünün ölçek maddelerinin en az beş katı olması yeterli kabul edilmektedir. Bu çalışmada veri toplama araçları kapsamında 3 maddeden oluşan Demografik Bilgi Formu, 14 maddeden oluşan Spor Seyircisinin Sözel ve Fiziksel Zorbalık Davranışları Ölçeği ile 13 maddeden oluşan Empati Düzeyi Belirleme Ölçeği kullanılmış olup toplam madde sayısı 30'dur. Katılımcı sayısının bu sayının üzerinde olması ($302 > 5 \times 30 = 150$), örneklemin yeterli büyüklüğe sahip olduğunu göstermektedir. Katılımcılara ait demografik bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcılara ait demografik bilgiler

Değişkenler		$\bar{X}$	SS
Yaş		23.39	6.57
		F	%
Cinsiyet	Kadın	113	37.4
	Erkek	189	62.6
	Nadiren	56	18.5
Müsabakaları takip etme sıklığı	Ara sıra	105	34.8
	Düzenli olarak	141	46.7
	Toplam	302	100

Veri Toplama Araçları: Araştırmada veri toplamak amacıyla Demografik Bilgi Formu, Empati Düzeyi Belirleme Ölçeği (EDBÖ) ve Spor Seyircisinin Sözel ve Fiziksel Zorbalık Davranışları Ölçeği kullanılmıştır.

Demografik Bilgi Formu: Katılımcıların demografik özelliklerini tespit etmek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan form, “yaş, cinsiyet, müsabaka takip etme sıklığı” olmak üzere üç değişkenden oluşmaktadır. Bu değişkenler, araştırma örnekleminin tanımlanması ve katılımcı profilinin betimsel olarak ortaya konulması amacıyla veri toplama sürecine dahil edilmiştir. Demografik değişkenler mevcut çalışmada bağımsız değişken olarak ele alınmamış, yalnızca örneklem özelliklerinin açıklanması amacıyla kullanılmıştır.

Spor Seyircisinin Sözel ve Fiziksel Zorbalık Davranışları Ölçeği: Karaca (2019) tarafından geliştirilen bu ölçek, spor seyircilerinin zorbalık davranışlarını değerlendirmek amacıyla tasarlanmıştır. Ölçek, 5'li Likert tipi derecelendirme esasına dayanan toplam 14 maddeden oluşmakta ve iki alt boyut içermektedir: sözel zorbalık ve fiziksel zorbalık. Ölçeğin yapı geçerliliğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen açımlayıcı faktör analizi sonucunda iki faktörlü yapının toplam varyansın %65,57'sini açıkladığı belirlenmiştir. Doğrulamalı faktör analizi sonuçları da iki faktörlü yapının genel olarak kabul edilebilir uyum değerlerine sahip olduğunu göstermiştir ($\chi^2/sd=2.11$, GFI=.92, AGFI=.90, CFI=.98, NNFI=.98, RMSEA=.065). Ölçekte ters madde bulunmamakta olup, elde edilen yüksek puanlar bireylerin zorbalık eğilimlerinin yüksek olduğunu göstermektedir.

Empati Düzeyi Belirleme Ölçeği (EDBÖ): Lawrence ve ark. (2004) tarafından geliştirilen ve Türkçeye Kaya ve Çolakoğlu (2015) tarafından uyarlanan bu ölçek, bireylerin empati düzeylerini belirlemeye yönelik olarak hazırlanmıştır. Ölçek, sosyal beceriler, duygusal tepki ve bilişsel empati olmak üzere üç alt boyuttan oluşmakta ve toplam 13 madde içermektedir. Uyarlama çalışmasında ölçeğin üç faktörlü yapısının kabul edilebilir uyum değerlerine sahip olduğu belirlenmiştir ($\chi^2/sd=2.81$, GFI=.92, AGFI=.88, CFI=.91, RMSEA=.078, RMR=.066). Ölçekte ters madde bulunmamakta olup, elde edilen yüksek puanlar bireylerin empati düzeylerinin yüksek olduğunu göstermektedir. Bu araştırmada analizler, empati düzeyini genel bir yapı olarak değerlendirmek amacıyla toplam puan üzerinden gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada kullanılan ölçeklerin güvenirliğini belirlemek amacıyla Cronbach's Alpha iç tutarlılık katsayıları hesaplanmış ve elde edilen bulgular Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. Spor seyircisinin sözel ve fiziksel zorbalık davranışları ve empati düzeyi belirleme ölçeğinin güvenirlik değerlerine ilişkin sonuçlar

Ölçekler	Ölçeğin Kendisine Ait Değerler	Araştırmada Elde Edilen Değerler
Spor Seyircisinin Sözel ve Fiziksel Zorbalık Davranışları Ölçeği	.95	.96
Spor Seyircisinin Sözel Zorbalık Davranışları	.94	.95
Spor Seyircisinin Fiziksel Zorbalık Davranışları	.92	.94
Empati Düzeyi Belirleme Ölçeği (EDBÖ)	.86	.82

Araştırma Yayın Etiği: Araştırmanın yürütülmesine başlamadan önce, Balıkesir Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu'ndan etik onay alınmıştır (22.10.2025 tarihli ve 2025/10-22 sayılı).

Verilerin Toplanması: Araştırma verileri, Google Form platformu aracılığıyla toplanmıştır. Veri toplama sürecinde katılımcılara araştırmanın amacı, kapsamı ve gönüllülük esasına dayalı katılım ilkesi hakkında bilgilendirme yapılmıştır. Google Form'un giriş kısmında bilgilendirilmiş gönüllü onam metnine yer verilmiş ve yalnızca araştırmaya katılmayı kabul eden bireylerin anket formuna erişimine izin verilmiştir. Katılımcılara istedikleri herhangi bir aşamada çalışmadan çekilebilecekleri ve paylaşılan bilgilerin yalnızca bilimsel amaçlarla gizlilik ilkesi çerçevesinde kullanılacağı belirtilmiştir.

Verilerin Analizi: Verilerin analizi, IBM SPSS 27.0 istatistik yazılımı aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Ölçeklere ilişkin çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiş; değişkenler arasındaki ilişkiler Pearson korelasyon analizi ile değerlendirilmiştir. Ayrıca, empati düzeyinin sözel ve fiziksel zorbalık davranışları üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla regresyon analizi uygulanmıştır. Regresyon analizine geçmeden önce modele ilişkin varsayımlar kontrol edilmiş ve analiz için uygun olduğu belirlenmiştir. Tüm istatistiksel analizlerde %95 güven aralığı temel alınmış ve anlamlılık düzeyi $p < .05$ olarak belirlenmiştir. Normallik varsayımı kapsamında hesaplanan çarpıklık ve basıklık değerleri Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Normallik varsayımına ilişkin çarpıklık ve basıklık değerleri

Ölçekler	N	Çarpıklık	Basıklık
Spor Seyircisinin Sözel ve Fiziksel Zorbalık Davranışları Ölçeği	302	.827	-.274
Spor Seyircisinin Sözel Zorbalık Davranışları	302	.785	-.385
Spor Seyircisinin Fiziksel Zorbalık Davranışları	302	.880	-.153
Empati Düzeyi Belirleme Ölçeği (EDBÖ)	302	-.200	.546

Tablo 3'te sunulan çarpıklık ve basıklık değerlerinin ± 1 aralığında yer aldığı gözlemlenmiştir. Bu bulgu, ilgili değişkenlerin normal dağılım varsayımını karşıladığını ortaya koymaktadır (Alpar, 2010; Başol ve ark., 2013).

BULGULAR

Bu kısımda spor seyircilerinin sözel ve fiziksel zorbalık eğilimleri ile empati düzeyleri arasındaki ilişkiye ve empati düzeyinin sözel ve fiziksel zorbalık davranışlarına olan etkisine dair bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4. Spor seyircilerinin sözel ve fiziksel zorbalık davranışları ile empati düzeyleri arasındaki ilişkiye ilişkin sonuçlar

		Empati Düzeyi Belirleme Ölçeği
Spor Seyircisinin Sözel Zorbalık Davranışları	r	-.356**
	p	<.001
Spor Seyircisinin Fiziksel Zorbalık Davranışları	r	-.472**
	p	<.001

** $p < .001$

Tablo 4'te yer alan Pearson korelasyon analizi bulgularına göre, spor seyircilerinin sözel zorbalık davranışları ile empati düzeyleri arasında negatif yönlü, anlamlı ve orta düzeyde bir ilişki belirlenmiştir ($r = -.356$; $p < .001$). Bu sonuç, sözel zorbalık düzeyi arttıkça empati düzeyinin azaldığını göstermektedir. Benzer şekilde, fiziksel zorbalık davranışları ile empati düzeyi arasında da negatif yönlü, anlamlı ve orta düzeyin üzerinde bir ilişki saptanmıştır ($r = -.472$; $p < .001$). Bu bulgu, fiziksel zorbalık eğilimindeki artışın empati düzeyinde düşüşle ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 5. Empati düzeyinin sözel ve fiziksel zorbalık davranışlarına olan etkisine dair regresyon analizi sonuçları

Model 1	B	Std. Hata	β	t	p
Sabit	36.027	3.214	---	11.210	<.001
Empati Düzeyi Belirleme Ölçeği	-.429	.065	-.356	-6.606	<.001
R=.356 R ² _{adj} =.124 F _(1,300) =43.636 p<.001					
Bağımlı değişken=Spor Seyircisinin Sözel Zorbalık Davranışları				Yöntem=Enter	
Model 2	B	Std. Hata	β	t	p
Sabit	41.249	2.871	---	14.366	<.001
Empati Düzeyi Belirleme Ölçeği	-.538	.058	-.472	-9.272	<.001
R=.472 R ² _{adj} =.220 F _(1,300) =85.988 p<.001					
Bağımlı değişken=Spor Seyircisinin Fiziksel Zorbalık Davranışları				Yöntem=Enter	

Tablo 5’te yer alan regresyon analizi sonuçlarına göre, empati düzeyinin spor seyircilerinin sözel ve fiziksel zorbalık davranışları üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğu belirlenmiştir (p<.001). Model 1 incelendiğinde, empati düzeyinin sözel zorbalık davranışlarını anlamlı ve negatif yönde yordadığı görülmektedir (β =-.356; t=-6.606; p<.001). Ayrıca empati düzeyi, sözel zorbalık davranışlarındaki toplam varyansın %12,4’ünü açıklamaktadır (R²_{adj}=.124). Model 2 sonuçlarına göre ise empati düzeyinin fiziksel zorbalık davranışlarını da anlamlı ve negatif yönde yordadığı belirlenmiştir (β =-.472; t=-9.272; p<.001). Bu doğrultuda empati düzeyi arttıkça fiziksel zorbalık davranışlarının azaldığı ifade edilebilir. Empati düzeyi, fiziksel zorbalık davranışlarındaki toplam varyansın %22,0’sini açıklamaktadır (R²_{adj}=.220).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmada spor seyircilerinin empati düzeyleri ile sözel ve fiziksel zorbalık eğilimleri arasındaki ilişkiye dair elde edilen veriler, alanyazında yer alan benzer nitelikteki araştırmalarla karşılaştırmalı olarak ele alınmış ve yorumlanmıştır.

Araştırma bulgularına göre spor seyircisinin sözel ve fiziksel zorbalık davranışları ile empati düzeyleri arasında anlamlı ve negatif yönde bir ilişki tespit edilmiştir. Bu bulgulardan hareketle empati düzeyi yüksek olan bireylerin sözel ve fiziksel zorbalık davranışlarına daha az başvurdukları söylenebilmektedir. Literatür incelendiğinde, psikoloji ve spor psikolojisi literatüründe empati düzeyinin zorbalık davranışlarıyla ters yönde ilişkili olduğu belirtilmektedir (Duy ve Yıldız, 2014; Filiz, 2009; Gini ve ark., 2007; Stavrinides ve ark., 2010; Sticca ve ark., 2013). Gökkaya ve Sütcü (2018) ortaokul öğrencilerinin zorbalık eğilimi ile empati düzeyleri arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmada empati düzeyi düşük olan ortaokul öğrencilerinin zorbalık düzeylerinin yüksek olduğunu ifade etmişlerdir. Benzer şekilde, Horzum ve ark. (2021), yürüttükleri bir araştırmada, empati düzeyi ile zorbalık davranışları arasında negatif yönde bir ilişki bulunduğunu bildirmiştir. Safaria ve Suyono (2020) ise empati becerilerinin güçlendirilmesinin zorbalık davranışlarının azaltılmasına yardımcı olduğunu ifade

etmiştir. Spor seyirciliği bağlamında, müsabaka ortamının oluşturduğu rekabetçi atmosfer ve seyirciler arasındaki yoğun sosyal etkileşim birey davranışlarını etkileyebilmektedir (Galily ve ark., 2024). Özellikle yüksek duygusal yoğunluk içeren karşılaşmalarda, bireylerin olumsuz tepkiler gösterme olasılığı artabilmektedir (Chen ve Huang, 2025). Bu bağlamda empati düzeyinin yüksek olması, seyircilerin diğer bireylerin duygu ve yaşantılarını daha iyi anlayabilmelerine katkı sağlayarak sözel ve fiziksel zorbalık davranışlarının daha düşük düzeylerde görülmesiyle ilişkili olabilir.

Araştırmada elde edilen regresyon analizi sonuçlarına göre empati düzeyinin sözel zorbalık davranışlarını anlamlı ve negatif yönde yordadığı ve sözel zorbalık davranışlarındaki toplam varyansın yaklaşık %12,4'ünü açıkladığı belirlenmiştir. Empati düzeyinin fiziksel zorbalık davranışlarını da anlamlı ve negatif yönde yordadığı ve fiziksel zorbalık davranışlarındaki toplam varyansın yaklaşık %22'sini açıkladığı belirlenmiştir. Bu bulgular, empati düzeyi yüksek olan spor seyircilerinde sözel ve fiziksel zorbalık davranışlarının daha düşük düzeylerde görülebileceğini düşündürmektedir. Alanyazında empati düzeyinin zorbalık davranışları üzerinde etkili olduğuna işaret eden dolaylı bulgular ve benzer araştırmalar, elde edilen sonuçları destekler niteliktedir (Albiero ve Lo Coco, 2001; Lovett ve Sheffield, 2007; Montero-Carretero ve ark., 2021; Peker ve ark., 2012). Brewer ve Kerslake (2015), 16-18 yaş arası bireylerde gerçekleştirdikleri çalışmada, benlik saygısı, empati ve yalnızlığın siber zorbalık ve mağduriyet üzerindeki etkilerini incelemiştir. Araştırmalarına göre, empati seviyesindeki azalma bireylerin zorbalık failleri olma olasılığını artırmaktadır. Benzer şekilde Bang ve Lee (2021) bilişsel empati düzeylerinin, savunma davranışları ve dışlanma davranışları aracılığıyla zorbalık davranışlarıyla dolaylı bir etki içinde olduğu ortaya konulmuştur. Empati düzeyinin zorbalık davranışlarını azaltıcı yöndeki etkisi, Empati-Altruizm Hipotezi ve Sosyal Kimlik Kuramı çerçevesinde açıklanabilmektedir. Empati-Altruizm Hipotezi'ne göre bireylerin karşı tarafın duygularını anlayabilme ve onun yaşantısını içselleştirebilme düzeyi arttıkça, zarar verici davranışlarda bulunma olasılıkları azalmakta ve prososyal davranış sergileme eğilimleri artmaktadır (Batson, 1991). Bu doğrultuda empati düzeyi yüksek spor seyircilerinin, sözel veya fiziksel saldırgan davranışların karşı tarafta oluşturabileceği olumsuz sonuçları daha fazla fark ederek zorbalık davranışlarından kaçınabilecekleri düşünülmektedir. Öte yandan Sosyal Kimlik Kuramı, bireylerin kendilerini ait oldukları grup üzerinden tanımladıklarını ve grup aidiyetinin davranışları önemli ölçüde şekillendirdiğini ileri sürmektedir (Tajfel, 1978; Tajfel ve Turner, 1979). Spor seyirciliği bağlamında güçlü takım bağlılığı, seyirciler arasında “biz” ve “onlar” ayrımını belirginleştirerek rakip gruba yönelik olumsuz tutum ve saldırgan davranışları artırabilmektedir. Buna karşılık empati, bireylerin karşı tarafı anlamalarını ve onların duygularını dikkate almalarını kolaylaştırmaktadır. Bu nedenle empati düzeyi arttıkça, sözel ve fiziksel zorbalık davranışlarının azalabileceği düşünülmektedir. Bununla birlikte regresyon modellerinin açıkladığı varyans oranlarının sınırlı olması, spor seyircilerinin zorbalık davranışlarının yalnızca empati ile açıklanamayacağını göstermektedir. Zorbalık davranışlarının ortaya çıkışında empati dışında fanatizm düzeyi, takım özdeşleşmesi, grup baskısı, rekabet yoğunluğu, müsabakanın önemi ve tribün dinamikleri gibi farklı psikososyal değişkenlerin de etkili olabileceği düşünülmektedir.

Sonuç olarak, spor seyircisinin sözel ve fiziksel zorbalık davranışları ile empati düzeyleri arasında anlamlı ve negatif yönde bir ilişki olduğu ve empati düzeyinin sözel ve fiziksel zorbalık davranışlarını anlamlı ve negatif yönde yordadığı tespit edilmiştir. Araştırma, spor seyirciliği bağlamında empati ve zorbalık ilişkisini ele alarak alanyazındaki sınırlı literatüre katkı sunmaktadır. Bununla birlikte, araştırma bulgularının genellenebilirliği mevcut örneklem grubu ve öz bildirim temelli veri toplama araçları ile sınırlıdır. Araştırmacılara empati, fanatizm ve seyirci davranışlarını birlikte ele alan çok değişkenli modeller geliştirmeleri önerilebilir. Ayrıca uygulayıcılara, spor etkinliklerinde empatiyi ve etik tribün kültürünü destekleyici müdahaleler geliştirmeleri önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Akpınar, S., Akpınar, Ö., Nas, K., Temel, V. & Birol, S. Ş. (2015). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda Okuyan Öğrencilerinin Bazı Değişkenler Açısından Sosyal Beceri Düzeylerinin İncelenmesi. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 17(28), 80-84. <https://doi.org/10.18493/kmusekad.57842>
- Albiero, P., & Lo Coco, A. (2001). "Designing a method to assess empathy in Italian children," in *Constructive and Destructive Behavior: Implications for Family, School and Society*, eds A. Bohart and D. Stipek (Washington, DC: American Psychological Association).
- Alpar, R. (2010), *Uygulamalı İstatistik ve Geçerlik-Güvenirlik: Spor, Sağlık ve Eğitim Bilimlerinden Örneklerle*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Aslan, M., & Polat, M. O. (2023). Tüm Boyutlarıyla Akranlar Arası Zorbalık. *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 43-82. <https://izlik.org/JA24ZL52FL>
- Bang, S., & Lee, E. (2021). Empathy and Involvement in Bullying in Adolescents. *The International Journal of Advanced Culture Technology*, 9(3), 46-54. <https://doi.org/10.17703/IJACT.2021.9.3.46>
- Başol, G., Çakan, M., Kan, A., Özbek, Ö., Özdemir, D., & Yaşar, M. (2013). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Batson, C. D. (1991). *The altruism question: Toward a social-psychological answer*. Psychology Press.
- Bolden, F. D. (2024). *Teachers' perspectives on bullying behaviors among elementary and middle school students: a qualitative phenomenological study*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Northcentral University School of Psychology.
- Brewer, G., & Kerslake, J. (2015). Cyberbullying, self-esteem, empathy and loneliness. *Computers in human behavior*, 48, 255-260. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2015.01.073>
- Bryman, A., & Cramer, D. (2002). *Quantitative data analysis with SPSS release 10 for Windows: A guide for social scientists*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203471548>
- Byrne, B. J. (1994). Bullies and victims in a school setting with reference to some Dublin schools. *The Irish Journal of Psychology*, 15(4), 574-586. <https://doi.org/10.1080/03033910.1994.10558031>
- Chen, X., & Huang, Z. (2025). The psychological mechanisms of spectator experience: a pathway model of immersion, identification, and sport consumption behavior. *Frontiers in Sports and Active Living*, 7, 1659416. <https://doi.org/10.3389/fspor.2025.1659416>
- Decety, J., & Jackson, P. L. (2004). The functional architecture of human empathy. *Behavioral and cognitive neuroscience reviews*, 3(2), 71-100. <https://doi.org/10.1177/153458230426718>

Demirkan, S. (2003). *Futbol fanatizmi: taraftar kimliği, öfke ve saldırganlık eğilimi arasındaki bağlantılar*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.

Dikici, S.T. (2008). *Türkiye’de taraftarın siyasal ve sosyal profili: beşiktaş jk ve çarşı grubu örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kocaeli.

Doğar, Y., & Karaca, Y. (2019). *Zorbalık ve futbol seyircisi*. Ankara: Nobel Bilimsel Eserler

Duy, B., & Yıldız, M. (2014). Farklı zorbalık konumunda olmak empatik eğilim ve yaşam doyumu bağlamında bir fark yaratır mı? *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(3), 31-47.

Ersoy, E., & Köşger, F. (2016). Empati: Tanımı ve Önemi/empathy: Definition and its importance. *Osmangazi tıp dergisi*, 38(2), 9-17. <http://dx.doi.org/10.20515/otd.33993>

Filiz, A. (2009). *Farklı lise türlerindeki öğrencilerin empatik eğilimleri ve saldırganlık düzeylerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.

Galily, Y., Pack, S., & Tamir, I. (2024). Spectator sport and fan behavior: a sequel. *Frontiers in psychology*, 15, 1414407. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.1414407>

Garzan, G. (2009). *Spor pazarlaması açısından futbol kulüplerine taraftar olma nedenleri ve bir uygulama*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.

Gini, G., Albiero, P., Benelli, B., & Altoe, G. (2007). Does empathy predict adolescents' bullying and defending behavior? *Aggressive Behavior: Official Journal of the International Society for Research on Aggression*, 33(5), 467-476. <https://doi.org/10.1002/Ab.20204>

Gökkaya, F., & Sütçü, S. T. (2018). Ortaokul öğrencilerinin zorbalık eğilimi ile empati düzeyleri arasındaki ilişkide aleksitiminin aracı rolü. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 6(15), 43-70.

Guo, J., Yang, H., & Zhang, X. (2024). How watching sports events empowers people’s sense of wellbeing? The role of chain mediation in social interaction and emotional experience. *Frontiers in Psychology*, 15, 1471658. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.1471658>

Horzum, M. B., Ayas, T., Randler, C., & Düşünceli, B. (2021). The effects of empathy and circadian preference on cyberbullying of adolescents in Turkey. *Biological Rhythm Research*, 52(5), 781-794. <https://doi.org/10.1080/09291016.2019.1603839>

Jolliffe, D., & Farrington, D. P. (2011). Is low empathy related to bullying after controlling for individual and social background variables? *Journal of adolescence*, 34(1), 59-71. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2010.02.001>

Kalina, L., O’Keeffe, B. T., O’Reilly, S., & Moustakas, L. (2025). Risk and protective factors for bullying in sport: A scoping review. *International Journal of Bullying Prevention*, 7(4), 550-565. <https://doi.org/10.1007/s42380-024-00242-9>

Karaca Y. (2019). *Spor seyircilerinin zorbalık davranışlarının incelenmesi (futbol taraftarı örneği)*. Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Malatya.

Karagöz, Y. (2021). *SPSS AMOS META Uygulamalı Biyoistatistik*. İstanbul: Akademik Yayıncılık.

Karasar, N. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Karataş, H., & Öztürk, C. (2009). Sosyal bilişsel teori ile zorbalığa yaklaşım. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi*, 2(2), 61-74.

Kaya, B., & Çolakoğlu, Ö. (2015). Empati düzeyi belirleme ölçeği (EDBÖ) uyarlama çalışması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(1), 17-30. <https://doi.org/10.17679/iuefd.16127895>

Kaya, H. B. (2024). Examining the relationship between fanatic levels of football fans and verbal, physical and cyberbullying behaviors. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), 1-11. <https://doi.org/10.18506/anemon.969436>

Koç, Z. (2006). *Lise öğrencilerinin zorbalık düzeylerinin yordanması*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

Lawrence, E. J., Shaw, P., Baker, D., Baron-Cohen, S., & David, A. S. (2004). Measuring empathy: reliability and validity of the Empathy Quotient. *Psychological medicine*, 34(5), 911-920. <https://doi.org/10.1017/S0033291703001624>

Leitner, M. C., & Richlan, F. (2021). No fans–no pressure: Referees in professional football during the COVID-19 pandemic. *Frontiers in Sports and Active Living*, 3, 720488. <https://doi.org/10.3389/fspor.2021.720488>

Lovett, B. J., & Sheffield, R. A. (2007). Affective empathy deficits in aggressive children and adolescents: A critical review. *Clinical psychology review*, 27(1), 1-13. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2006.03.003>

Méndez, I., Jorquera, A. B., Ruiz-Esteban, C., Martínez-Ramón, J. P., & Fernández-Sogorb, A. (2019). Emotional intelligence, bullying, and cyberbullying in adolescents. *International journal of environmental research and public health*, 16(23), 4837. <https://doi.org/10.3390/ijerph16234837>

Montero-Carretero, C., Pastor, D., Santos-Rosa, F. J., & Cervelló, E. (2021). School climate, moral disengagement and empathy as predictors of bullying in adolescents. *Frontiers in psychology*, 12, 656775. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.656775>

Nansel, T. R., Overpeck, M., Pilla, R. S., Ruan, W. J., Simons-Morton, B., & Scheidt, P. (2001). Bullying behaviors among US youth: Prevalence and association with psychosocial adjustment. *Jama*, 285(16), 2094-2100. <https://doi.org/10.1001/jama.285.16.2094>

Özcan, B., Sitti, S., & Köroğlu, Y. (2024). Sporda şiddet ve çirkin tezahürat nedenlerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi (Beşiktaş taraftarı örneği). *Journal of Sport for All and Recreation*, 6(4), 426-433. <https://doi.org/10.56639/jsar.1548831>

Özmen, M., & Hanımoğlu, B. (2023). Kişiler Arası İletişimde Empatinin İşyeri Mutluluğuna Etkisi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 44, 469-494. <https://doi.org/10.14520/adyusbd.1182112>

Peker, A., Eroğlu, Y., & Ada, Ş. (2012). The investigation of predictors of cyberbullying and cybervictimization in adolescents. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(2), 185-206.

Pettersson-Lidbom, P., & Priks, M. (2010). Behavior under social pressure: Empty Italian stadiums and referee bias. *Economics Letters*, 108(2), 212-214. <https://doi.org/10.1016/j.econlet.2010.04.023>

Safaria, T., & Suyono, H. (2020). The Role of Parent-Child Relationship, School Climate, Happiness, and Empathy to Predict Cyberbullying Behavior. *International Journal of Evaluation and Research in Education*, 9(3), 548-557. <https://doi.org/10.11591/ijere.v9i3.20299>

Scoppa, V. (2021). Social pressure in the stadiums: Do agents change behavior without crowd support? *Journal of economic psychology*, 82, 102344. <https://doi.org/10.1016/j.joep.2020.102344>

Sivakcigil, E., (2019). *Sporda şiddet ve şiddetin medyada yeniden üretimi*. Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Gaziantep.

Smokowski, P. R., & Kopasz, K. H. (2005). Bullying in school: An overview of types, effects, family characteristics, and intervention strategies. *Children & Schools*, 27(2), 101-110. <https://doi.org/10.1093/cs/27.2.101>

Stavrinides, P., Georgiou, S., & Theofanous, V. (2010). Bullying and empathy: A short-term longitudinal investigation. *Educational psychology*, 30(7), 793-802. <https://doi.org/10.1080/01443410.2010.506004>

Sticca, F., Ruggieri, S., Alsaker, F., & Perren, S. (2013). Longitudinal risk factors for cyberbullying in adolescence. *Journal of community & applied social psychology*, 23(1), 52-67. <https://doi.org/10.1002/casp.2136>

Şanlı, S. (2014). *Futbol müsabakalarında olaylarda yer alan seyircilerin saldırganlık düzeylerinin belirlenmesi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

Tajfel, H. E. (1978). *Differentiation between social groups: Studies in the social psychology of intergroup relations*. Academic press.

Tajfel, H., & Turner, J. C. (1979). An integrative theory of intergroup conflict. In W. G. Austin & S. Worchel (Eds.), *The social psychology of intergroup relations* (pp. 33-47). Monterey, CA: Brooks/Cole.

Türkmen, M., Yıldız, K., & Zekioğlu, A. (2013). Sosyolojik Açıdan Sporda Şiddet ve Çirkin Tezahüratın Nedenlerinin Araştırılması: Manisaspur Taraftarları Örneği. *Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri*, 8(2), 15-34.

Wann, D. L., Weaver, S., Belva, B., Ladd, S., & Armstrong, S. (2015). Investigating the impact of team identification on the willingness to commit verbal and physical aggression by youth baseball spectators. *Journal of Amateur Sport*, 1(1), 1-28. <https://doi.org/10.17161/jas.v1i1.4919>